

ความสุขของกะทิ : โลกใบเล็ก ของเด็กหญิงตัวน้อย*

รินฤทัย สัจจพันธุ์
ภาควิชาศิลปกรรม
ราชภัฏชัยภูมิ

บทคัดย่อ

ความสุขของกะทิเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ประจำปี ๒๕๔๙ นวนิยายขนาดสั้นเรื่องนี้มีความโดดเด่นในด้านเนื้อหา กลวิธีนำเสนอ และภาษา แม้ว่าจะเป็นเรื่องการพรากจากของแม่กับลูกวัย ๙ ขวบ ด้วยความตาย แต่ผู้เขียนไม่ทำให้ผู้อ่านเศร้าสลดนัก เพราะประทับใจกับความรักของแม่และความอบอุ่นที่ตัวละครเด็กน้อยได้รับจากตายายและเพื่อนๆ ของแม่ นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องแบบเรื่องลึกลับ มีความลับและการคลายความลับเป็นระยะๆ ชวนให้คนอ่านติดตามเรื่องจนจบด้วยความใคร่รู้ อย่างไรก็ตาม การที่ความสุขของกะทิ ได้รับรางวัลซีไรต์ในปีนี้อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของรางวัลซีไรต์ในอนาคต

คำสำคัญ : ความสุขของกะทิ, รางวัลซีไรต์

นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะคว้ารางวัลซีไรต์ประจำปี ๒๕๔๙ ไปอย่างเกินความคาดหมายของคนในวงวรรณกรรมบางส่วน ซึ่งมองข้ามวรรณกรรมเยาวชนเล่มบาง ๆ

นี้ไป แต่การที่หนังสือเล่มนี้ได้รับรางวัลซีไรต์ก็ไม่เกินความคาดหวังของนักอ่านทั่วไปจำนวนมาก เพราะเป็นหนังสือที่จับใจผู้อ่านต่างเพศต่างวัยมาตั้งแต่พิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖

ความสุขของกะทิเป็น ๑ ในหนังสือนวนิยาย ๑๐ เล่มที่ผ่านการคัดเลือกจากหนังสือที่ส่งเข้าประกวดรางวัลซีไรต์ในปีนี้ทั้งหมด ๖๔ เล่ม รายชื่อนวนิยายที่ผ่านเข้ารอบสุดท้าย ๑๐ เล่มมีดังนี้

๑. เกี้ยวบานาจอก ของ ภาณุมาศ ภูมิถาวร
๒. กรณีฆาตกรรมโต๊ะอิหม่ามสะตอปา การ์เด ของ ศิริวรรณ แก้วกาญจน์
๓. กลางทะเลลึก ของ ประชาคม ลุนาชัย
๔. เขียนฝันด้วยชีวิต ของ ประชาคม ลุนาชัย
๕. ความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ
๖. เด็กกำพร้าแห่งสรวงสวรรค์ ของ ภาณุ ตรัยเวช

* บรรยายในการประชุมสำนักศิลปกรรม ราชภัฏชัยภูมิ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕

๗. นอน ของ ศักดิ์ชัย ลัคนาวิเชียร
 ๘. ร่างพระร่วง ของ เทพสิริ สุขโสภากา
 ๙. ลูกสาวฤๅษี ของ ปรีทรรศ หุตางกูร
 ๑๐. เล่นเงา ของ จิรภัทร อังศุมาลิน

คณะกรรมการตัดสินพิจารณา
 นวนิยาย ๑๐ เล่มนี้แล้ว มีมติให้
 ความสุขของกะทิได้รับรางวัลซีไรต์
 ในปี ๒๕๔๙ และมีคำประกาศของ
 คณะกรรมการตัดสิน ดังนี้

ความสุขของกะทิ เป็นนวนิยายขนาดสั้น เล่าเรื่องราวของ
 กะทิ เด็กหญิงวัย ๙ ขวบที่ต้องผ่าน
 ประสบการณ์การสูญเสียครั้งสำคัญ
 ที่สุด เมื่อแม่ต้องจากไปก่อนวัยอัน
 สมควร กะทิผ่านขั้นตอนความสุข
 และทุกข์ ความผูกพันและการพลัด
 พراق ความสมหวังและการสูญเสีย
 ถึงกระนั้น กะทิได้เรียนรู้ว่าความทุกข์
 จากการสูญเสียไม่อาจพรากความ
 สุขจากความรักและความผูกพันของ
 แม่กับเธอได้ เด็กน้อยเติบโตขึ้นจาก
 ประสบการณ์นี้ด้วยความเชื่อมั่นและ
 กำลังใจในการดำรงชีวิตต่อไปจาก
 บุคคลใกล้ชิด ผู้ที่เธอรักและรักเธอ

ความสุขของกะทิ เป็นงาน
 ศิลปะที่สร้างสรรค์องค์ประกอบอย่าง
 หมดจดตรงตาม สื่อแนวคิดซึ่งเป็นที่
 เข้าใจได้สำหรับคนอ่านหลากหลาย
 ไม่ว่าจะอยู่ในวัยและวัฒนธรรมใด
 เส้นเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้อยู่ที่กลวิธี
 การเล่าเองที่ค่อย ๆ เผยปมปัญหา
 ที่ละเอียด ๆ ผ่านมุมมองของตัวละคร
 เอก ด้วยภาษารื่นรมย์แฝงอารมณ์
 ชื่น สอดแทรกความเข้าใจชีวิตที่ตัว

ละครได้เรียนรู้ไปตามประสบการณ์
 ความสะท้อนอารมณ์จะค่อย ๆ
 พัฒนาและดิ่งลึกในห้วงนึกคิดของ
 ผู้อ่าน นำพาให้ผู้อ่านอิมเมกกับรส
 แห่งความโศกอันเกษมที่ได้สัมผัส
 ประสบการณ์ของชีวิตเล็ก ๆ ในโลก
 เล็ก ๆ ของเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง

นวนิยายเรื่อง**ความสุขของ
 กะทิ** ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ
 จึงสมควรได้รับรางวัลวรรณกรรม
 สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
 (ซีไรต์) ของประเทศไทย ประจำปี
 พุทธศักราช ๒๕๔๙

“เล็กแต่ยิ่งใหญ่ ง่ายแต่งาม”
 ดูจะเป็นคำอธิบายสั้น ๆ ที่เหมาะสม
 สำหรับหนังสือเล่มบาง ใช้น้ำน้อย
 แต่กินใจมากเล่มนี้

ความสุขของกะทิ ประสบ
 ความสำเร็จตามกฎการเขียนหนังสือ
 ข้อที่ ๑ คือ ทำให้คนอ่านจนจบเรื่อง
 หลังอ่านรวดเดียวจบ ความรู้สึกที่
 ผู้อ่านทุกคนจะได้รับเหมือน ๆ กัน
 คือสัมผัสอารมณ์ลึกซึ้ง ทั้งอารมณ์
 โศก อารมณ์ขัน อารมณ์รัก อารมณ์
 โหยหา และอื่น ๆ ที่คลุกเคล้ากันอยู่
 ในเรื่องอย่างละเมียดละไม ความ
 รักของแม่กับลูกที่พรากจากกัน
 เพราะความตาย เป็นแก่นเรื่องสากล
 ที่สัมผัสใจผู้คนเสมอ ความรอบรู้
 กว้างขวางของผู้เขียนและการรับ

ทอดความรู้จากบิดาผู้เป็นนายแพทย์
 ผู้เชี่ยวชาญด้านประสาทวิทยา ทำให้
 ตัวละครแม่ไม่ต้องเป็นโรคอะไร
 อย่างที่นิยมเขียนกันจนกลายเป็น
 เรื่องซ้ำซาก หากแต่ผู้เขียนแนะนำ
 โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง (อเมริกา
 เรียก เอแอลเอส) ให้ผู้อ่านรู้จัก
 คนไทยไม่ค่อยรู้จักโรคนี้กันนัก จน
 กระทั่งนักกีฬาโอลิมปิกของไทยคน
 หนึ่งป่วยเป็นโรคนี้ ตัวละครแม่เป็น
 โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงในวัยกลางคน
 ซึ่งเป็นวัยที่กำลังประสบความสำเร็จ
 รุ่งโรจน์ในอาชีพการงาน ความตาย
 ที่ค่อย ๆ คืบคลานมาทีละน้อย ทำให้
 แม่และคนใกล้ชิดมีโอกาสเตรียมตัว
 และเตรียมใจ แต่ในขณะที่เดียวกัน
 ก็เป็นการแบกความทุกข์ทรมานใจ
 ไว้อย่างสุดกลืนด้วย กะทิเด็กหญิง
 ตัวน้อยวัย ๕ ขวบ จึงได้รับการ
 ปกป้องจากตายายและคนใกล้ชิด
 ของแม่ ให้ได้รับความทุกข์น้อยที่สุด
 ด้วยการเผยให้กะทิรับรู้ความจริง
 และได้พบแม่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต
 แม่ก่อนความตายพรากไปเมื่อเธอ
 อายุได้ ๙ ขวบ

นอกจากเนื้อหาที่ชวนอ่านแล้ว
 จุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้ยังอยู่ที่
 กลวิธีการนำเสนอ ผู้เขียนแบ่งเรื่อง
 เป็น ๓ ตอน คือ บ้านริมคลอง บ้าน
 ชายทะเล และบ้านกลางเมือง แต่ละ

ตอนแบ่งเป็นบทย่อย ๆ แต่ละบทจะเป็นชื่อของสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับบ้านทั้ง ๓ แห่งนั้น คือ ตอน**บ้านริมคลอง** จะเป็นชื่อของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนแบบชาวบ้านในชนบท เช่น กระตะกပ်ตะหลิว, ปิ่นโต, กระละมั่งกับไม้หีบผ้า, โอง และอ่าง, กระต่ายขูดมะพร้าว ตอน**บ้านชายทะเล** จะเป็นชื่อต้นไม้และสัตว์ที่อยู่แถบชายทะเล เช่น ปูลม, ผักนึ่งทะเล, แมงกะพรุน, ลั่นทม ส่วนตอน**บ้านกลางเมือง** จะเป็นชื่อของข้าวของเครื่องใช้ของคนเมืองกรุง เช่น พวงกุญแจ, ลั่นชั๊ก, กระเป๋าดินทาง, กระจกเงา, งามพรรณ, เวชชาชีวะ

เปิดเผยวิธีการเขียนนวนิยายเรื่องแรกในชีวิตเรื่องนี้ว่า เพื่อจะให้แต่งเรื่องได้จนจบ (ไม่ทิ้งไปกลางคัน) จึงกำหนดเป็นหัวข้อขึ้นก่อน เมื่อตั้งใจจะเขียนเรื่องเกี่ยวกับชีวิตแบบชาวบ้าน จึงเลือกเอาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือนมาตั้งเป็นโจทย์ให้เขียน เริ่มจากกระตะและตะหลิว จากนั้นก็ผูกเรื่องต่อไปเรื่อย ๆ

นวนิยายเรื่องนี้เล่าเรื่องได้ชวนติดตามเพราะผู้เขียนใช้เทคนิคของนิยายรหัสคดี นั่นคือ ความลับและการคลี่คลายความลับ **ความสุขของกะทิ**ซ่อนความลับไว้หลายอย่าง เมื่อความลับหนึ่งคลี่คลาย ก็ยังมีความลับต่อไปให้ลุ้นระทึกกันอีก ความลับสำคัญคือแม่ฝากกะทิให้อยู่ในความดูแลของตากับยายที่บ้านทรงไทยริมคลองจังหวัดอยุธยา นานราว ๕ ปี โดยแม่ทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่

กลับไปหากะทิอีกเลย จนกะทิจำหน้าแม่ไม่ได้แล้ว เพราะกระทั่งรูปถ่ายของแม่ก็ไม่มีอยู่ในบ้าน และไม่มีใครพูดถึงแม่เลย ผู้ใหญ่คงคิดแบบผู้ใหญ่ว่า เมื่อไม่เห็นหน้าไม่ได้พบกันเหมือนไม่รู้จักก็คงจะไม่เสียใจเมื่อตายจากกันไป แต่เด็กมีความผูกพันกับแม่ลึกซึ้งกว่านั้น กะทิจึงคิดถึงแม่ตลอดเวลาไม่รู้ลืม อยากให้แม่อยู่ด้วยแต่มีได้บอกใคร ความคิดถึงนี้เป็นสิ่งที่ครุ่นคิดอยู่ในใจ ดังนั้น ประโยคสั้นในเครื่องหมายคำพูดก่อนขึ้นเนื้อความในแต่ละบท เช่น “แม่ไม่เคยสัญญาว่าจะไม่กลับมา” “กะทิรอแม่ทุกวัน” “ไม่เคยมีใครพูดถึงแม่” “อยากรู้ว่าแม่คิดถึงกะทิบ้างไหมนะ” ฯลฯ จึงเป็นความในใจของกะทิในระหว่างที่มีวัยเด็กอย่างเป็นสุขที่บ้านริมคลอง แต่ก็รู้สึกโหยหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไปจากชีวิต และไม่รู้ว่าจะปรับทุกข์กับใครได้ เพราะไม่มีใครพูดถึงเรื่องนี้กันเลย ประโยคที่เป็นคำโปรยก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละบท และไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเหล่านั้นเลย กลับเป็นเทคนิคในการกล่าวถึงความทุกข์ที่ซ่อนและซ่อนอยู่เบื้องหลังชีวิตอันเป็นสุขของกะทิ และในขณะเดียวกันประโยคเหล่านี้เป็นเทคนิคในการ “เลี้ยงอารมณ์” ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านใคร่รู้ว่าเหตุใดแม่จึงจากไป และติดตามอ่านเพื่อรับรู้ว่าจะเรื่องราวจะคลี่คลายไปอย่างไร กะทิจะได้พบแม่หรือไม่ กะทิจะเผชิญหน้ากับปัญหาในชีวิตของตนอย่างไร

ความลับต่าง ๆ มากี่คลี่คลายในเนื้อหาส่วนที่ ๒ ชื่อว่า **บ้านชายทะเล** ซึ่งเป็นการเปลี่ยนฉาก เปลี่ยนพื้นที่ของตัวบท กะทิได้พบแม่ ได้รับความสุขชื่นใจว่าแม่รักเธอมากที่สุด และรับรู้ความจริงว่าเหตุที่แม่ทิ้งเธอไว้กับตายายเพราะโรคร้ายที่ไม่อาจเยียวยา จากวิกฤตอยู่ในตอนที่แม่เล่าให้กะทิฟังว่า แม่พากะทิวัย ๔ ขวบพายเรือไปนั่งเล่นที่ศาลาริมทุ่ง เมื่อฝนตั้งเค้าแม่รีบพากะทิลงเรือกลับบ้าน อารมณ์ร้อนตกใจ อากาศของโรคกลับมาเนื้ออ่อนแรงแสดงตัวมากขึ้น แม่ทำเชือกหลุดมือ เรือพากะทิลอยห่างไป แม่พยายามใช้ไม้พายลากเรือเข้าฝั่งแต่ไม่มีเรือแรงพอ ระหว่างความเป็นความตายในตอนนั้น แม่อธิษฐานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยชีวิตลูกโดยแลกกับการที่แม่จะไม่แต่งงาน ตัวลูกอีกต่อไป ฉากนี้สร้างอารมณ์สะเทือนใจ สูงสุดเพราะแสดงให้เห็นความรักมหาศาลของแม่ที่ยอมแลกชีวิตของลูกกับทุกสิ่งแม้จะเป็นสิ่งที่แม่ทำได้ยากที่สุดเช่นกัน คำสารภาพของแม่จึงคลี่คลายปริศนาว่าเหตุใดแม่จึงละทิ้งกะทิไปถึง ๕ ปี โดยไม่ยอมติดต่อเลย

หลังจากแม่สิ้นชีวิตแล้ว ความลับคำมิดเรื่องความเป็นมาของกะทิค่อยเผยออกในเนื้อหาส่วนที่ ๓ **บ้านกลางเมือง** โดยนำตอง นักกัณฑ์นำภา คนสนิทในชีวิตของแม่พากะทิมาที่บ้านกลางเมือง ซึ่งเป็นบ้านที่แม่ใช้ชีวิตมาตลอดนับตั้งแต่กลับมาจากต่างประเทศ กะทิไขกุญแจเปิด

ประตูป้านด้วยตนเองเหมือนกับไขกุญแจเปิดความลับในชีวิตวัยเยาว์ของตนและชีวิตของแม่ที่ตนไม่เคยได้รับรู้ “บางคนเตรียมทำหนังสืองานศพตัวเองอย่างที่ยากให้คนอยู่หลังได้รู้จัก แม่ของหนูที่จัดห้องนี้ไว้ให้หนูโดยเฉพาะคนเดียว รวบรวมทุกอย่างในชีวิตมาไว้ที่นี่ หนูก็อยากรู้จักแม่ตอนช่วงไหนของชีวิตก็ได้เลย” ลินซัทมากมาย มีตัวเลข พ.ศ. กำกับบอกเรื่องราวทั้งหมดของแม่แทบไม่มีอะไรตกหล่น มีทั้งตัวหนังสือ แถบเสียง และรูปถ่าย รวมทั้งข่าวของต่าง ๆ ในบรรดาข้อมูลเหล่านี้มีปริศนาที่กะทียากค้นหาคำตอบอีกเรื่องหนึ่ง และเป็นความลับที่ผู้อ่านใคร่รู้เช่นเดียวกัน นั่นคือพ่อของกะทิเป็นใคร อยู่ที่ไหน

หน้าตองเป็นคนเล่าเรื่องพ่อให้กะทิฟัง พ่อของกะทิเป็นหนุ่มพม่า ตาคมผมดำ เต็บโตในประเทศอังกฤษ ทำให้กะทิเป็นเด็กลูกครึ่งที่มีหน้าตากลมกลืนกับเด็กไทยคนอื่น ๆ เมื่อความลับข้อนี้คลี่คลาย ผู้เขียนก็ผูกปริศนาใหม่ทันทีว่าพ่อและแม่แยกทางกัน โดยไม่อธิบายสาเหตุ แม่เดินทางกลับประเทศไทยพร้อมกะทิที่อยู่ในครรภ์ กะทิไม่รู้ว่าเหตุใดพ่อกับแม่ที่รักกันเหลือเกินจึงหย่าร้างกัน แต่กลับห่วงความรู้สึกของแม่ ข้อความว่า “กระจกวิเศษบอกข้าที่แม่มีชีวิตอยู่ได้อย่างไรเมื่อสูญเสียความรักไปครั้งนั้น” เป็นวิธีการแสดงความผูกพันของกะทิกับแม่อย่างน่ารัก

แม่ของกะทิเป็นนักเตรียมการชีวิต สมกับที่หน้าตองชมว่าเป็นคนที่คิดเป็นระบบ นอกจากเตรียมห้องบรรจุเรื่องราวในชีวิตทั้งมวลของตนและลูกแล้ว ยังเตรียมทางเลือกของชีวิตไว้ให้กะทิด้วย แม้จะตัดพ้อออกจากชีวิตของแม่ แต่แม่ไม่จรัยที่จะตัดพ้อออกจากชีวิตของกะทิด้วย ดังนั้นจดหมายที่จำหน่ายของถึงพ่อจึงเป็นทางเลือกของกะทิหากกะทิพอใจจะอยู่กับพ่อแทนอยู่กับตายาย แม่ดูเหมือนว่าการที่กะทิจะเลือกอยู่กับพ่อเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ยาก แต่คนอ่านก็พลอยลุ้นไปพร้อมกับตายายและหน้า ๆ ว่ากะทิจะตัดสินใจอย่างไร ความลับของกะทิในฉากที่ไปส่งจดหมายลงตู้ไปรษณีย์จึงผูกสร้างได้อย่างระทึกใจและเผยความจริงในตอนจบเรื่องว่าเป็น “จดหมายผิดซอง”

การนำเสนอเรื่องราวของกะทิที่ต้องเผชิญกับความจริงที่ว่าแม่กำลังจะตายและพ่ออยู่ห่างไกลอีกซีกโลกหนึ่งดูน่าจะทำให้นวนิยายสั้นเรื่องนี้นำเสนอความทุกข์ของกะทิมากกว่าความสุขตามชื่อเรื่อง แต่ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดโลกของเด็กวัยเก้าขวบอย่างเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของเด็กวัยนี้ กะทิเศร้ากับความสูญเสีย เคยร้องไห้มาก ๆ ขนาดโดนล้อว่า “น้ำตาท่วมรูปปั้นพอดี” อยู่ครั้งหนึ่ง แต่กะทิก็มืดตกอยู่ในอารมณ์โศกอย่างบีบคั้นแบบผู้ใหญ่ ดังที่ผู้เขียนกับบรรยายไว้สั้นกระชับว่า “น้ำฎากอดตายาร้องให้

จนตัวสั่น น้ำไหลอาบแก้ม ลุงตองน้ำก้นต์กับตายายหันหลัง” นั่นเพราะความตายเป็นสิ่งที่เด็กในวัยอย่างกะทียังไม่เข้าใจ นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอด้วยมุมมองของกะทิ จึงนำชมที่ผู้เขียนรักษามุมมองนี้ไว้ได้ตลอดเรื่อง ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่บรรยายจากสายตาและความรู้สึกของกะทิ เรียบง่ายไม่ซับซ้อน ผู้เขียนแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าเด็กคิดและรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวต่างไปจากผู้ใหญ่ โลกใบเล็กของกะทิจึงไม่ได้บีบคั้นด้วยความทุกข์ หากแต่वलลุ่นไปด้วยความสุข ความปลอดภัย ในโลกที่ผู้ใหญ่ใกล้ชิดสร้างเกราะกำบังทางกายและใจไว้ให้โดยพร้อมมูล

ย้อนกลับไปตอนบ้านริมคลองตาซึ่งเป็นอดีตทนายความใหญ่ ยายซึ่งเป็นอดีตเลขานุการของเจ้าของโรงแรมขนาดใหญ่ เลือกใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุแบบวิถีโบราณ “ยังคงว่าชาวบ้าน” ดังนั้น แม้ชาวบ้านละแวกเดียวกันจะหุงข้าวด้วยหม้อไฟฟ้า มีรถเก๋งพาลูกไปส่งโรงเรียน พี่ทอง ลูกศิษย์วัดใช้โทรศัพท์มือถือของหลวงลุง และมี e-mail address แต่คุณตาคุณยายของกะทิซึ่งอาศัยอยู่ในเรือนไทยหลังใหญ่ที่ตกทอดมาจากคุณทวดกลับหุงข้าวต้มแกงด้วยเตาถ่าน ใช้ไม้ขีดหม้อก่อนหน้าข้าวใช้กระดาษชุดมะพร้าว ชักผ้าด้วยมือ ใช้ไม้หนีบผ้าชนิดทำด้วยไม้แทนพลาสติก ใส่อาหารในปิ่นโต รองน้ำฝนใส่โถงไว้ต้มกิน ใช้จักรยานและเรือเป็นพาหนะ ฯลฯ รวมทั้งกะทิ

ต้องนั่งรถสองแถวไปโรงเรียนและต้องช่วยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เก็บผ้าจากราวตากผ้า และแยกผ้าใส่กะละมังสำหรับรีด ชีวิตแบบวิถีธรรมชาติเช่นนี้เป็นโลกที่ตายายสร้างขึ้นใหม่ท่ามกลางสังคมวัตถุนิยมที่แผ่ขยายเข้าไปในท้องถิ่นชนบท โลกใบเล็กของกะทิจึงปราศจากมลพิษทางวัตถุและทางอารมณ์ กะทิจึงหล่อเลี้ยงด้วยความรัก (ถึงยายจะไม่เคยยิ้ม ส่วนตาจะขัดคอยายตลอดเวลา แต่กะทิจึงรับรู้ว่าเป็นการแสดงออกของความรัก) กะทิจึงมีเกราะกำบังที่แข็งแรง แม้จะขาดแม่ในช่วงวัยเด็กที่กำลังต้องการแม่อย่างยิ่ง แต่ความอบอุ่นจากผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวทำให้กะทิจึงเติบโตอย่างมีความสุขปกติทั้งกายและใจ ต่างจากฟังก์เพื่อนใหม่วัยเดียวกันที่ดูจะสมบูรณ์ด้วยความสุขทางวัตถุ แต่จิตใจกลับขุ่นมัวด้วยความจิงเกลียดจางซึ่งพ่อและน้องที่ทั้งแม่และตนไปอยู่กับภรรยาคนใหม่ของพ่อ ฟังก์จึงระบายสับสนกระดากเป็นภาพศิลปะที่ “น่าจะเรียกว่าศิลปะอะไรเสียมากกว่า มีรอยดำ ๆ จากปลายดินสอสีป้ายเป็นปื้นใหญ่ ๆ เหมือนเจ้าตัววาดอะไรแล้วเปลี่ยนใจทาสีดำทับลงไปแทน” อันทำให้กะทิจึง “สงสารกระดากชาวแผ่นดินนี้ที่ต้องมารองรับอารมณ์” ส่วนผู้อ่านคงคิดเลยไปจากความคิดของกะทิจึงว่า “สงสารความสดใสบริสุทธิ์ของเด็กที่เปรียบเหมือนผ้าขาวต้องขุ่นมัวเปรอะเปื้อนเพราะรองรับอารมณ์

ของผู้ใหญ่” ความรู้สึกของกะทิจึงและอารมณ์หนักแน่นไม่อ่อนแอและอ่อนไหวจึงเกิดจากการบ่มเลี้ยงถนอมรักของคนรอบกาย ครอบครัวของกะทิจึงจึงเป็นแบบอย่างให้เห็นว่าครอบครัวที่เป็นสุขทำให้ชีวิตเป็นสุข เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่อบอุ่นด้วยไอรักยอมเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและมีคุณภาพของสังคม

คำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ มีคำว่า “โคกอันเกษม” อันเป็นคำที่เหมาะสมสำหรับใช้กับนวนิยายเรื่องนี้ เพราะแม้จะเป็นเรื่องเศร้าเนื่องจากเป็นเรื่องความตายที่สร้างความทุกข์ใจแก่คนใกล้ชิดที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ผู้เขียนให้ผู้อ่านสัมผัสสัมผัสแห่งความสุขในท่ามกลางความเศร้ากำสรดนั้น ด้วยภาพการใช้ชีวิตแบบวิถีธรรมชาติของตายาย ซึ่งห่างหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ในยุคนี้ นวนิยายเรื่องนี้จึงตอบสนองกระแสของความโหยหาชีวิตแบบ “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” ที่ให้ความสุขอย่างสงบ มีคุณภาพ และมีคุณค่า นวนิยายเรื่องนี้จบลงด้วยดี กะทิจึงตัวละครเอกผ่านพ้นภาวะแห่งความเจ็บปวดทุกข์ใจมาได้ แล้วกะทิจึงรู้สึกของตัวเอง “โต” ขึ้น และเชื่อคำที่ตาบอกว่า มองไปข้างหน้าดูจะดีที่สุด

นอกจากนี้ ความเกษมในการอ่านเกิดจากถ้อยคำภาษา ผู้เขียนใช้ประโยคสั้น เนื้อความกระชับและมีอารมณ์ขันแทรกอยู่ตลอดเรื่อง ทำให้การอ่านรื่นรมย์จนต้องอมยิ้ม

ไปพร้อมกับเซ็ดหน้าตาที่ค้างแรมมาจากบางบท เช่น

“ตาเลี้ยงของทอดน้ำมันทุกชนิด ตาบ่นลับหลังยายว่า อาหารของยายเหมือนทาเซลเล็ก สักวันจะเอากระทะกับตะหลิวของยายไปบริจาคกองทัพหลอมทำปืนใหญ่กู้ชาติ ถ้ายายได้ยินก็จะปึงปึง และวันนั้นเสียงตะหลิวเคาะกระทะของยายก็จะดังลั่นสะท้านสะเทือนและถึกระทะแตก จนหน้าแปลกใจที่กระทะยังอยู่ดีและทำหน้าที่เช่นเดิมได้ในวันต่อมา” (หน้า ๑๔)

“ตาเรียกไม้ขัดหม้อของยายว่า ไม้ขัดใจ

ยายขัดใจตา ไม้ยอมหุงข้าวด้วยหม้อไฟฟ้า โลกพัฒนาแล้วนะ ตาส่งเสียงอยู่ที่ประตูครัว แล้วจึงเดินสายหน้าออกมาพึมพำกับกะทิจึงว่า ยายกลัวคนไม่เห็นว่าเป็นชาวบ้านหรือยังไป ชาวบ้านยังเสียปลั๊กหุงข้าวกันแล้วเลย

แน่นอนว่ายายไม่ใช่แม่บ้านมาทั้งชีวิต ตาบอกว่ายายตีบทแตกในช่วงไม่กี่ปี ไม่เหลือร่องรอยเลขชายนายใหญ่โรงแรมห้าดาวเลยสิน่า” (หน้า ๓๖)

นวนิยายเรื่องนี้คลี่คลายปมปริศนาหลัก ๆ อย่างหมดจดในตอนจบ แต่ก็ยังทิ้งปริศนาเล็ก ๆ เป็นคำถามค้างใจคนอ่านไว้อีกหลายข้อเป็นต้นว่า ทำไมผู้เขียนเลือกให้พ่อของกะทิจึงเป็นชาวมัณฑะเลย์ พ่อกับแม่เลิกกันเพราะเหตุใด เหตุใดตา กับยายจึงใช้ชีวิตแบบวิถีธรรมชาติ

ได้อย่างราบรื่นคุ้นชินทั้ง ๆ ที่ใช้ชีวิตแบบชาวกรุงมาตลอด ๖๐ ปี กะทิซึ่งอยู่ในโลกวิถีธรรมชาติที่ตายายสร้างขึ้นจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในโลกวัตถุหลังสิ้นบุญตายายไปแล้วได้หรือ ฯลฯ คำถามค้างใจเหล่านี้บางส่วนคลายลงแล้วเมื่อผู้เขียนแต่ง **ความสุขของกะทิ** เล่ม ๒ ตอนตามหาพระจันทร์ และขณะนี้ผู้เขียนกำลังแต่งเล่ม ๓ อยู่ ความลับที่ค้างไว้จากเล่ม ๑ และผูกใหม่ในเล่มที่ ๒ คงจะเผยให้รับรู้กันในเล่มต่อ ๆ ไป ดังนั้น **ความสุขของกะทิ** จึงเป็นนวนิยายชุดที่จะอ่านเล่มเดียวพอ หรือจะตามอ่านตอนต่อ ๆ ไปก็ได้ **ความสุขของกะทิ** อาจจะเป็นนวนิยายเยาวชนหลายตอนจบแบบ แฮร์รี พอตเตอร์ พ่อมดน้อย ของ เจ.เค. โรวลิง และแพร่หลายสู่โลกสากลเช่นเดียวกัน เพราะ **ความสุขของกะทิ** เล่มแรกได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศถึง ๕ ภาษาแล้ว

จากที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้น เป็นสิ่งยืนยันว่า **ความสุขของกะทิ** เป็นงานวรรณศิลป์ที่งดงามลงตัว ผู้เขียนฉลาดในการจำกัดขอบเขตของการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการตั้งประเด็นของแต่ละบทหรือทั้งเรื่อง ทำให้ผู้เขียนสามารถคุมได้หมดทั้งอารมณ์ เนื้อหา ตัวละคร ภาษา และ

กลวิธี จึงเกิดข้อบกพร่องน้อย ดังนั้นแม้เนื้อหาจะน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับนวนิยายอีก ๙ เล่มที่เขารอบ แต่มีความสมบูรณ์ลงตัว เปรียบได้ว่าเป็นเพชรเม็ดเล็กแต่น้ำดีมีไฟ

อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าใจหายที่นวนิยายเล่มเล็กชื่อ **ความสุขของกะทิ** ได้ทำลายมายา^๑ หรือ myth ของรางวัลซีไรต์ลง หลังจากมีเคำรางมาก่อนหน้านั้นเมื่อ **เจ้าหญิง** ได้รับการประกาศยกย่องให้เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นซีไรต์ประจำปี ๒๕๔๘ myth ของความเป็นวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ คือ เป็นหนังสือที่มีการสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหาและกลวิธีทางวรรณศิลป์ มีเนื้อหาจริงจังสำหรับผู้ใหญ่อ่าน และที่สำคัญมีมิติทางสังคมอย่างชัดเจน มายาดังกล่าวนี้เกิดจากวาทกรรมต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นตลอดเวลา ๒๗ ปี ไม่ว่าจะ เป็นประเภทและลักษณะวรรณกรรมที่ส่งเข้าประกวดในแต่ละช่วงเวลา วรรณกรรมที่ได้รับการคัดเลือกและตัดสินให้รับรางวัล บทบาทของซีไรต์ในแวดวงวรรณกรรมทั้งผู้อ่าน ผู้เขียน สำนักพิมพ์ รวมถึงการวิจารณ์ ฯลฯ วาทกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความคาดหวังต่อวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ว่า มีอัตลักษณ์ มีบุคลิกเฉพาะตัว และซีไรต์เป็นเวทีประกวดวรรณกรรมที่

ต่างไปจากเวทีอื่น ๆ ดังมีผู้กล่าวว่าวรรณกรรมซีไรต์มักเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาแนวคิดเชิงสังคมเข้มข้น อ่านยาก ไม่สนุก ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่คนในวงวรรณกรรมจำนวนหนึ่งรู้สึกผิดคากับผลการตัดสินในปีนี้ ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้นก็เห็นว่า **ความสุขของกะทิ** เป็นหนังสือที่ดีมากเล่มหนึ่ง ความจริงคำว่า วรรณกรรมสร้างสรรค์ เป็นคำที่เปิดกว้างสำหรับวรรณกรรมแนวใดก็ได้ที่สมบูรณ์ที่สุด ทั้งเนื้อหา แนวคิด และวรรณศิลป์ การที่วรรณกรรมซีไรต์ปีนี้อ่านง่ายและสนุก อาจเป็นสัญญาณบอกทิศทางของการอ่านและการเขียนวรรณกรรมร่วมสมัยของไทย และน่าหวั่นใจว่าเป็นสัญญาณบอกทิศทางขาลงของนวนิยายสร้างสรรค์ที่นำเสนอมิติทางสังคมอย่างจริงจัง อันเป็นแนวของวรรณกรรมซีไรต์มาแต่เดิมด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายและน่าห่วงใยอย่างยิ่ง.

บรรณานุกรม

- งามพรรณ เวชชาชีวะ. **ความสุขของกะทิ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : แพร่สำนักพิมพ์, ๒๕๔๕.
วรรณพิมล อังคศิริสรรพ (ผู้แปล). **มายาคติ**. สรรนิพนธ์จาก Mythologies ของ Roland Barthes. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ, ๒๕๔๔.

^๑ คำว่า มายา ที่ใช้แทน myth ในที่นี้ อิงกับคำว่า มายาคติ ที่ วรรณพิมล อังคศิริสรรพ ใช้แทนคำว่า Mythologies ซึ่งเป็นชื่อหนังสือของ Roland Barthes

Abstract **The Happiness of Kati: The Small World of a little girl**
Ruenruthai Sujjapun
Associate Fellow of the Academy of Arts, The Royal Institute, Thailand

The Happiness of Kati was awarded the S.E.A. Write Award in 2006. This beautifully novelette is outstanding in the content, the techniques of presentation and the literary languages. Though the book wrote about the separation of Kati and her mother with death, the readers do not much suffer because of the appreciation in the mother's love and the warmness from her grandpa and grandma and the mother's friends. This novel is like a mystery novel : there are secrets and the divulge of secrets from time to time which induce the readers to read eagerly to the end. However, the concept of S.E.A. Write Award may be changed in the future time according to the awarded novel this year.

Key words: Happiness of Kati, S.E.A. Write Award